

Ірина Гирка,
кандидат педагогічних наук,
Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-
педагогічна академія»
Харківської обласної ради,
м. Харків, Україна

ЗАГАЛЬНО НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО АНАЛІЗУ СТРАТЕГІЙ ПОЗИЦІОНУВАННЯ ПРОВІДНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ КРАЇН ЄВРОПИ В МІЖНАРОДНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

***Ключові слова:** стратегія, інформаційний простір, системний підхід, синергетичний підхід*

Постановка проблеми. На сьогодні в освітній галузі зростає конкурентність, адже збільшилась кількість навчальних закладів вищої освіти, тому відбувається переосмислення освітнього процесу у навчальних закладах на вияв плюсів перед іншими ЗВО задля заохочення споживачів освітніх послуг.

У стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року зазначено, що метою реформ є створення привабливої та конкурентоспроможної національної системи вищої освіти України, інтегрованої у Європейський простір вищої освіти та Європейський дослідницький простір [1;3].

Методи дослідження/ дослідницькі інструменти. Методологічна криза в європейській та вітчизняній філософії, продовжує поглиблюватися в системах освіти, тому має важливе значення компаративний аналіз стратегій позиціонування провідних університетів країн Європи.

Методологія порівняльно-педагогічних досліджень залежить від наукового обґрунтування методологічних, зокрема загально наукових підходів до аналізу стратегій позиціонування провідних університетів країн Європи в міжнародному інформаційному просторі (МІП) пов'язане із.

Філософію з наукою об'єднує прагнення до побудови знання в теоретичній формі, до логічної доказовості своїх висновків. Філософія в тій чи іншій мірі виконує функцію методології пізнання та світоглядної інтерпретації отриманих результатів [2, С.14].

Аналіз психолого-педагогічних джерел свідчить про те, що окремі аспекти методології порівняльної педагогіки досліджували Л. Ваховський, М. Ваховський, Н. Лавриненко, О.Локшина, А. Сбруєва, П. Сікорський, А. Харківська, Є. Хриков та інші.

Для визначення методологічних основ для конкретного порівняльно-педагогічного дослідження, визначимо методологічні підходи до аналізу стратегій позиціонування провідних університетів країн Європи в МІП.

Термін „методологія” походить від грец. *methodos* – шлях дослідження або пізнання, теорія, учення, та *logos* – слово, поняття. Концептуальний виклад мети, змісту, методів дослідження, які забезпечують отримання максимально об'єктивної, точної, систематизованої інформації про процеси та явища [2, с. 168].

Проаналізувавши роботи Н. Гетьманцева, Є. Хрикова, О. Адаменко, В. Курило витлумачення значення даного поняття під методологією дослідження будемо розуміти – шлях вирішення поставлених завдань на підставі визначених цілей, методологічних підходів, принципів, методик,

методів та форм, які надають можливість отримання актуальної, достовірної інформації про об'єкти та суб'єкти дослідження в достатньому обсязі для її систематизації, аналізу, прогнозування подальших подій задля досягнення запланованого результату та перспектив використання у майбутній діяльності.

Досліджуючи позиціонування провідних університетів країн Європи в міжнародному інформаційному просторі будемо спиратися на загальнонаукові – методологічні підходи (системний, синергетичний, стратегічний соціально-маркетинговий та критеріально-комплексний).

При дослідженні стратегій позиціонування провідних університетів країн Європи в МІП необхідно системно аналізувати діяльність освітніх систем даних університетів, враховуючи їх специфічні особливості, що можливо зробити застосовуючи системний, синергетичний, стратегічний та соціально-маркетинговий, критеріально-комплексний підходи.

Для осмислення ролі в розумінні сучасних інтеграційних трансформацій в освіті, потрібно зосереджуватись не на окремому досвіді однієї країни, а на вивченні загальних параметрів із метою покращення якості освіти ЗВО, задля підвищення місця в міжнародному інформаційному освітньому просторі.

Системний підхід – один із головних напрямків методології спеціального наукового пізнання та соціальної практики, мета і завдання якого полягають у дослідженнях певних об'єктів як складних систем. Системний підхід сприяє формуванню відповідного адекватного формулювання суті досліджуваних проблем у конкретних науках і вибору ефективних шляхів їх вирішення[4].

Системний підхід є підґрунтям для здійснення системного аналізу стратегій позиціонування провідних університетів країн Європи в МІП.

А. Харківська у монографії «Теоретичні та методичні засади управління інноваційним розвитком педагогічного ВНЗ» доводить, що «системний аналіз призначений для вирішення так званих проблем зі слабо структурованими системами, що містять як якісні, так і кількісні елементи, причому якісні, маловідомі й невизначені проблеми мають тенденцію домінувати. Об'єктами системного аналізу в управлінні є процеси підготовки та прийняття рішень, різні проблеми, що виникають під час створення, функціонування та управління інноваційним розвитком ВНЗ. Системний аналіз має допомогти при визначенні функцій та методів, які використовуються при управлінні інноваційним розвитком педагогічного ВНЗ, але педагогічний ВНЗ як об'єкт управління істотно відрізняється не тільки від будь-якої організації, а навіть від інших освітніх закладів, хоча це також освітній заклад» [5, С. 102].

Проаналізувавши роботи, щодо стратегій позиціонування провідних університетів країн Європи будемо (об'єкт) розглядати як систему і, одночасно, як елемент більш великої системи, наприклад стратегія діяльності ЗВО.

Синергетичний підхід все більше використовується у сучасному науково-педагогічному просторі, який направлений на визначення загальних ознак розвитку й самоорганізації складних, відкритих, нелінійних систем.

Висновки, результати. Врахування синергетичного підходу дозволило виявити, проаналізувати та порівняти чинники, а також впливи внутрішнього та зовнішнього середовищ на діяльність університету, що вимагають змін у структурі стратегії позиціонування відкритої системи ЗВО для підвищення її ефективності.

Використання стратегічного підходу до аналізу стратегій позиціонування провідних університетів країн Європи в МІП сприяло розумінню необхідності: визначення стратегічних цілей для підвищення конкурентоспроможності й існуючих позицій ЗВО; адаптації даних стратегій

до змін зовнішнього середовища та планування, розробку програми спеціальних заходів й організацію специфічних дій, які відповідають даним умовам, задля поширення власних конкурентних переваг тощо.

Врахування соціально-маркетингового підходу в даному дослідженні сприяло багатому аспектному осмисленню досягнень провідних університетів Європи в цілому (місця у міжнародних та національних рейтингах, які є надто популярними серед студентів та їх батьків) та аналізу: специфічних дій, які використовують дані університети у процесі вивчення ринку потреб споживачів освітніх послуг; комплексу запропонованих ЗВО освітніх послуг.

Використання критеріально-комплексного підходу, зорієнтувало нас на встановлення детермінант, визначення параметрів, які характеризували якісні зміни досліджувальних процесів; передбачало врахування зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на ефективність стратегій позиціонування провідних університетів країн Європи в МП; дозволило порівняти стратегії позиціонування досліджуваних ЗВО за встановленими детермінантами й визначеними параметрами.

Проаналізовані вище підходи (загальнонаукові – системний, синергетичний, стратегічний, соціально-маркетинговий, критеріально-комплексний) доповнюють один одного та взаємодіють між собою, тому їх поєднання може слугувати хорошою теоретично-методичною базою для аналізу стратегії позиціонування провідних університетів країн Європи в міжнародному інформаційному просторі.

Список використаних джерел:

1. Кравченя А.О. Управління якістю професійної підготовки майбутніх учителів інформатики. дис. ... канд. пед. наук :13.00.06 / Луг. нац. ун-т імені Т.Г. Шевченка, Старобільськ, 2017. 260 с
2. Методологія наукової діяльності: навчальний посібник. Вид. 2-ге, допов. / Д. В. Чернілевський та інші; за ред. професора Д. В. Чернілевського. Вінниця: Вид-во АМСКП, 2010. 484 с.
3. Стратегія реформування вищої освіти в Україні до 2020 року : проект / М-во освіти і науки України. Київ, 2014. URL : <http://gtmarket.ru/ratings/education-index/education-index-info> (дата звернення : 25.05.2019).
4. Системний підхід, його місце та роль у науковому пізнанні. *Студопедія. Ваша шкoлопедія*. URL: https://studopedia.com.ua/1_7539_sistemniy-pidhid-yogomistse-ta-rol-u-naukovomu-piznanni.html (дата звернення: 24.05.2019).
5. Харківська А. А. Теоретичні та методичні засади управління інноваційним розвитком педагогічного ВНЗ: монографія. Харків: ХГПА, 2011. 364 с.

Raisa Gladushyna

PhD in Psychology, Associate Professor,
Borys Grinchenko Kyiv University,
Kyiv, Ukraine

PROMOTING RESEARCH ETHICS AWARENESS AMONG GRADUATE STUDENTS AT UKRAINIAN UNIVERSITIES

Key words: *research ethics, knowledge, professional training, awareness*

Introduction. Ethical issues in research are in the spotlight of the scientific community as its importance and critical role in advancing research values have